

До Председателя на Научно жури,
определено със Заповед № Р-109-239/13.04.2023 г.
на Ректора на Медицински университет – гр. Варна

Становище

От Доц. д-р Милена Тодорова Георгиева-Димитрова, д.м,
Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна,
Факултет по дентална медицина, Катедра „Детска дентална медицина ”
член на научно жури, включена със заповед № Р-109-239/13.04.2023 г.
на Ректора на Медицински университет – гр. Варна

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.2. Дентална медицина, в докторска програма „Детска стоматология“ към катедра „Детска дентална медицина“, ФДМ, МУ- гр.Варна.

Тема: ОРАЛНИ ИЗЯВИ ПРИ ДЕЦА С АУТИЗЪМ И НЯКОИ СИНДРОМИ

Автор: Д-р Сияна Георгиева Атанасова, асистент във Висше училище, Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, Факултет по дентална медицина, Катедра „Детска дентална медицина ”

Научен ръководител: Проф. Д-р Радосвета Стоянова Андреева - Борисова, д.м.н.

Форма на докторантура: редовна форма на обучение

1. Общо представяне на процедурата и докторанта.

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Процедура за придобиване на ОНС „Доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.2. Дентална медицина, в докторска програма „Детска стоматология“ към катедра „Детска дентална медицина“, ФДМ, МУ- гр.Варна.

Бележки и коментар по документите:

Представеният ми за становище дисертационен труд е написан на 178 стандартни страници, от които на 26 страници са разположени 6 приложения. В текста за онагледяване са включени 37 таблици, 26 графики, 15 фигури, библиография от 399 литературни източника, от които 33 на кирилица и 366 на латиница. Дисертационният труд включва въведение, литературен обзор, цел, задачи, хипотези, материал и методи, резултати и обсъждане, изводи, заключение, приноси, библиография и приложения и отговаря на нормативно установените изисквания за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“.

Представеният ми автореферат отразява структурата на дисертацията и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България.

Докторантът е приложил четири публикации във връзка с темата на дисертационния труд, в трите от които д-р Сияна Атанасова е първи автор.

Биографични данни и кариерно развитие на докторанта:

Д-р Сияна Георгиева Атанасова е родена на 07.12.1993г., в град Бургас. През 2012 г. д-р Атанасова завършва средно образование в ГПАЕ „Гео Милев“-гр. Бургас. През 2018г. завършва своето висше образование – магистър по дентална медицина към Медицински университет - Варна. През 2018г. година печели конкурс за редовен асистент в катедра „Детска дентална медицина“ към Факултет по Дентална медицина при Медицински университет - гр. Варна и през 2022г. придобива специалност по детска дентална медицина. Преподава на студенти от 2, 3, 4 и 5 курс - както българоезично, така и англоезично обучение. Член е на БЗС и Националното сдружение на лекарите по детска дентална медицина.

2. Оценка на личното участие на докторанта в дисертационния труд.

Дисертационният труд разглежда оралния статус, качеството на живот и основните проблеми свързани с деца с аутизъм и някои синдроми - синдром на Даун и синдром на Силвър - Ръсел. По данни на СЗО в световен мащаб 15% от населението е със специфични здравни потребности, като от тях около 1/3 са деца. В България предполагаемия брой на деца с увреждания е над 32000. Оралното здраве е много важен аспект от общото здраве, особено за уязвимите групи, каквито са децата със СЗП, което обуславя актуалността на дисертационния труд. Осигуряването на изчерпателна и адекватна информация за лечението и профилактиката на оралните усложнения при децата със специфични здравни потребности в помощ на детските дентални лекари и родителите на такива деца е обект на научен интерес в световен мащаб.

Д-р Сияна Атанасова е направила **анализ на литературата** по темата в обем от 54 страници. Представената информация е съвременна, достатъчна по обем и тематично съответства на поставените задачи. Изложението е поднесено достъпно и стегнато. Докторантът добре познава и дискутира проблемите, свързани с избраната тема на дисертационен труд. Всичко това ѝ дава основание да формулира точно и ясно **целта** на своето проучване: „Да се изследва оралният статус при деца с аутизъм и някои синдроми, и лечебно-профилактичния подход към тези деца.“.

За реализирането на поставената цел са посочени следните **задачи**:

1. Изследване на орално-хигиенен статус и честотата на зъбен кариес при деца с аутизъм и някои редки синдроми.
2. Оценка на гингивален и пародонтален статус при деца с аутизъм и някои редки синдроми.
3. Оценка на ортодонтски статус и зъбни аномалии при деца с аутизъм и някои редки синдроми.
4. Изследване на информираността на лекарите по дентална медицина и на родителите на деца с аутизъм и някои синдроми и изготвяне на осъвременени протоколи и

мотивационни материали за профилактика и лечение на оралните заболявания на децата.

За изпълнение и оценка на поставените задачи са използвани различни **методи** на изследване: анкетен метод, клинични методи, статистически анализ. Методите са умело подбрани и адекватно насочени към всяка от поставените задачи. Основават се на интердисциплинарност и комплексност, и позволяват решаването на проблемите в дисертационния труд. Използваните методики са детайлно описани, проведените изследвания, свързани с осъществяването на четирите основни задачи, са правилно методологично проведени и планирани. Включените в изследването деца са разпределени в групи по ясно посочени от автора критерии.

Получените **резултати** са интерпретирани и представени с таблици, фигури и графики по собствените изследвания във връзка със зададените материали и методи. Доказателственият материал е достатъчен по обем. **Обсъждането** към всяка задача е базирано на направените собствени проучвания.

Заклучението и изводите съответстват на представените резултати.

Впечатление прави доброто оформление, подредба и издържан изказ в дисертационния труд на д-р Атанасова.

Самооценката на **приносите** във връзка с дисертационния труд включва 2 приноса с оригинален характер, 2 приноса с практико-приложен характер, 5 приноса с потвърдителен характер:

Приноси с оригинален характер:

1. За първи път у нас се изследва ортодонтеки статус и зъбни аномалии при деца с аутизъм и някои синдроми.
2. За първи път у нас се изследва оралното здраве (интензитет на зъбния кариес, нивото на орална хигиена, гингивално възпаление и пародонтален статус) при деца със синдром на Силвър-Ръсел.

Потвърдителни приноси с практико-приложен характер:

1. Предложени са осъвременени протоколи за профилактика и лечение на пациенти с аутизъм и синдроми в амбулаторни условия
2. Предложени са осъвременени информативни мотивационни материали за деца с аутизъм и някои синдроми и за техните родители, по отношение на храненето и ефективната орална хигиена.

Приноси с потвърдителен характер:

1. Потвърдено е по-високото разпространение на кариозни лезии при деца с аутизъм
2. Потвърдено е по-тежкото гингивално и пародонтално възпаление при деца със синдром на Даун
3. Потвърдено е по-ниското ниво на орална хигиена, по-редките прегледи при дентален лекар и по-високата консумация на въглехидратни храни при деца с аутизъм и синдроми
4. Потвърдено е по-ниското ниво на информираност на родителите относно денталната профилактика и лечение на техните деца.

5. Потвърдено е, че лекарите по дентална медицина изпитват несигурност за лечението на тези пациенти поради неубеденост в техните знания и информираност.

Приносите имат значимост за науката и практиката. Дисертационният труд показва, че докторантката д-р Сияна Георгиева Атанасова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност детска дентална медицина, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

В заключение: Дисертационният труд на д-р Сияна Георгиева Атанасова: „ Орални изяви при деца с аутизъм и някои синдроми“ е **собствен принос към науката и отговаря на всички изисквания** на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ-гр. Варна. Поради тези причини предлагам да се присъди на **д-р Сияна Георгиева Атанасова научна и образователна степен „ДОКТОР“** в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.2. Дентална медицина.

Варна

10.05.2023 г.

Изготвил становището:

.....
(доц. д-р Милена Георгиева-Димитрова , д.м)